

Proposing a Conceptual Model of Sports Coaches' Competencies: A Meta-Synthesis Approach

Shahla Gerey¹, Reza Andam^{1*}

1. Department of Physical Education and Sport Sciences, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.

Received: 07/007/2025, **Accepted:** 29/01/2026, **Published:** 22/06/2026

* Corresponding Author: Reza Andam, E-mail: andam@shahroodut.ac.ir

How to Cite: Gerey, S. and Andam, R. (2026). Proposing a Conceptual Model of Sports Coaches' Competencies: A Meta-Synthesis Approach. Sport Management Studies, 18(96), 49-73. [In Persian]. <https://doi.org/10.22089/smrj.2026.18243.4172>.

Extended Abstract

Background and Purpose

Coaching in sport involves more than technical expertise; it requires managing interpersonal relationships, psychological dynamics, and organizational responsibilities. Coaches play a vital role in enhancing athletes' physical and mental development, guiding performance, and fostering ethical and motivational environments. Their influence extends beyond individual athletes to shaping team cohesion and sports culture. As sports increasingly demand professionalism and adaptability, understanding the key competencies of effective coaching has become essential. Identifying and classifying these core capabilities enables the development of targeted education programs, evidence-based evaluation tools, and competency-driven recruitment systems. This study responds to this need by exploring and organizing coaching competencies through a systematic meta-synthesis of qualitative research. It aims to establish a conceptual model that supports both the theoretical development and practical implementation of coaching standards within evolving sports contexts, thereby addressing a critical gap in the existing literature where fragmented and inconsistent frameworks have previously prevailed.

Methods

This study employed a qualitative meta-synthesis approach to systematically identify, integrate, and interpret findings from previous research on coaching competencies. Meta-synthesis, as a rigorous interpretive technique, enables the development of a conceptual framework by uncovering underlying themes across multiple qualitative studies. To ensure methodological consistency and analytical validity, the seven-step framework proposed by Sandelowski and Barroso was adopted. These steps include: formulating research questions, selecting relevant studies, appraising study quality,

extracting data, analyzing and synthesizing results, and presenting an integrated conceptual model at the conclusion of the process. A comprehensive literature search was conducted across major academic databases including Taylor & Francis, Science Direct, Springer, Emerald, Wiley, Sage, and the first ten pages of Google Scholar, using a set of predefined keywords and inclusion criteria to capture the full breadth of available evidence. This initial search process identified 1,851 relevant studies for potential inclusion. Duplicates were then removed, and abstracts were screened for relevance to the research aim and the specific focus on coaching competencies. The methodological rigor of the remaining studies was evaluated using the Critical Appraisal Skills Program (CASP) checklist to assess clarity, credibility, and relevance of each study. Based on this quality assessment, 19 studies met the established inclusion thresholds and were selected for final analysis. The selected studies were then subjected to qualitative coding, guided by thematic analysis to identify recurring patterns and core conceptual categories related to coaching competencies. Through iterative comparison and synthesis of extracted themes, a conceptual framework was developed that represents the multidimensional nature of coaching expertise. This methodological process ensured the reliability and theoretical depth of the findings, positioning the resulting model as a robust foundation for future research and practice in the field of sports coaching.

Results

The meta-synthesis yielded a comprehensive conceptual framework encompassing several key domains of coaching competence. Among the most prominent themes identified are: (1) Professional Knowledge, involving foundational sport theories, tactical understanding, and content expertise; (2) Professional Skills, such as instructional delivery, demonstration ability, and training design; (3) Management and Leadership skills, including organizational management, strategic decision-making, and team administration; (4) Interpersonal Knowledge and Skills, related to building effective athlete-coach relationships, communication, and fostering team cohesion; (5) Intrapersonal Knowledge and Skills, covering self-reflection, emotional regulation, resilience, and personal growth; (6) Professional Attitude, reflecting adherence to integrity, fairness, athlete welfare, and ethical conduct; and (7) Motivational skills, emphasizing the ability to inspire, guide, and sustain athlete engagement over time. Together, these domains form a coherent and multidimensional model that reflects the evolving demands placed upon modern sports coaches in contemporary athletic environments. Rather than viewing coaching as a static skill set, the findings illustrate coaching competence as an ongoing developmental process that is dynamically shaped by interpersonal, cognitive, and contextual factors operating at multiple levels. This conceptual framework enables the design of systematic educational programs that target domain-specific growth, and it also serves as a basis for developing reliable assessment tools and selection criteria in coach recruitment processes. Moreover, the integration of psychological and ethical dimensions within the model emphasizes the growing expectation for coaches to act not only as technical instructors but also as moral leaders and psychological facilitators who prioritize athlete well-being. This reflects broader shifts occurring in the field of sport education, where the coach's role increasingly intersects with athlete welfare, social responsibility, and long-term developmental goals. By standardizing these competency domains, the study contributes to building a structured foundation for professional development and coaching excellence, aligning coaching practices with best standards in contemporary sport environments.

Conclusion

This study offers a theoretically grounded and empirically informed conceptual model of coaching competencies tailored to the evolving needs of the sports domain. The integration of competencies

such as psychological insight, emotional intelligence, ethical reasoning, and motivational capacity reflects the expanding responsibilities of coaches as facilitators of both performance enhancement and personal development. The proposed framework not only captures the multidimensional nature of effective coaching but also addresses the growing demand for professionalism and adaptability in diverse athletic contexts. By articulating a structured taxonomy of core competencies, this model provides a practical foundation for designing competency-based educational programs, performance evaluation systems, and coach recruitment policies. It further contributes to bridging the gap between research and practice by offering clear guidelines for the systematic development of coaching standards that can be implemented across different sports and levels of competition. Ultimately, the findings support a more holistic and evidence-driven approach to coach development, fostering sustained excellence and ethical leadership in the field of sport while ensuring that coaching practices remain responsive to the complex demands of modern athletic environments.

Keywords: Coaching Development, Competency, Meta-Synthesis, Sports Coaches, Athlete

Article Message

This research presents a meta-synthesis of qualitative studies to develop a conceptual framework for coaching competencies in sports. By analyzing high-quality evidence, it identifies core domains such as psychological insight, ethical conduct, interpersonal skills, and motivational strategies. The study contributes to coach education by offering a structured, evidence-based model aligned with contemporary sports demands. The framework can support competency-based recruitment, training programs, and performance evaluation systems. Emphasizing the multidimensional role of coaches, the findings provide a foundation for future research and policy development in the professionalization of sports coaching across all levels.

Ethical Considerations

As this study employed a meta-synthesis approach using published data, obtaining ethical approval and informed consent from participants was not required. Nevertheless, all stages of the research were conducted in accordance with the ethical principles accepted for qualitative studies, including accurate reporting, proper attribution of sources, and avoidance of data manipulation.

Authors' Contributions

All authors contributed equally to the literature search, study selection, qualitative data analysis, theme extraction, manuscript writing, and final revision of this work.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

Acknowledgments

We would like to sincerely thank all the individuals who contributed their insights and support to this research, as well as the authors of the original studies that formed the foundation of this meta-synthesis.

ارائه الگوی مفهومی شایستگی‌های مربیان ورزشی: رویکرد فراترکیب

شهلا گری^۱، رضا اندام^۲

۱. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۱۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۰۹، تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

*نویسنده مسئول: رضا اندام مسئول، E-mail: andam@shahroodut.ac.ir

How to Cite: Gerey, S. and Andam, R. (2026). Proposing a Conceptual Model of Sports Coaches' Competencies: A Meta-Synthesis Approach. Sport Management Studies, 18(96), 49-73. [In Persian]. <https://doi.org/10.22089/smrj.2026.18243.4172>.

چکیده

مربیان ورزشی به عنوان عاملان کلیدی در فرایند تربیت بدنی، نقشی چندبعدی در رشد فنی، شناختی، روانی و اجتماعی ورزشکاران ایفا می کنند. پیچیدگی این نقش، نیازمند برخورداری از مجموعه‌ای از شایستگی‌های متنوع و درهم تنیده است که ایفای مؤثر نقش مربی را در شرایط پویای ورزش امروز ممکن می کند؛ از این رو شناسایی و تبیین جامع این شایستگی‌ها برای ارتقای سطح آموزشی و حرفه‌ای مربیان، ضرورتی انکارناپذیر تلقی می شود. پژوهش حاضر با هدف تدوین الگویی مفهومی از شایستگی‌های مربیان ورزشی و با بهره‌گیری از رویکرد کیفی فراترکیب انجام شد. در این راستا، مطالعات مرتبط در پایگاه‌های علمی معتبر بازیابی و پس از ارزیابی کیفیت، با روش تحلیل مضمون تحلیل شدند. نتایج این تحلیل نشان داد که شایستگی‌های مربیان را می توان در هفت مؤلفه اصلی طبقه بندی کرد: دانش حرفه‌ای، مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های مدیریتی و رهبری، دانش و مهارت‌های بین فردی، دانش و مهارت‌های درون فردی، نگرش حرفه‌ای و مهارت‌های انگیزشی. این مؤلفه‌ها در قالب الگویی مفهومی، به شکلی نظام مند تبیین شده اند. مدل پیشنهادی می تواند مبنایی معتبر برای طراحی برنامه‌های آموزشی مربیان، ارزیابی عملکرد حرفه‌ای آنان و تدوین سیاست‌های اثربخش در حوزه تربیت بدنی و توسعه منابع انسانی ورزشی فراهم آورد.

واژگان کلیدی: توسعه مربیگری، شایستگی، فراترکیب، مربیان ورزشی، ورزشکار.

مقدمه

در عصر حاضر، نقش مربیان ورزشی ماهیتی چندبعدی یافته است که دربرگیرنده تعاملات شناختی، روانی، اجتماعی و اخلاقی میان مربی، ورزشکار و محیط تربیت‌بدنی است (آلن^۱ و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاو^۲ و همکاران، ۲۰۲۰؛ کاپولیس^۳ و همکاران، ۲۰۲۳). مربیان به‌مثابه تسهیلگران یادگیری و رشد انسانی، وظیفه‌دارند محیط‌هایی خلق کنند که نه‌تنها رشد مهارت‌های فنی و جسمانی، بلکه پرورش ارزش‌های اخلاقی، تاب‌آوری روانی و مشارکت اجتماعی را نیز حمایت کند (زمانی نوکآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). آنان از طریق خلق بسترهای یاددهی-یادگیری اثربخش، زمینه شکوفایی ظرفیت‌های فردی ورزشکاران و ارتقای کیفیت تربیت در ورزش را فراهم می‌آورند (داوسون و فیلیپس^۴، ۲۰۱۳).

در این راستا، مربیگری اثربخش به‌عنوان مهارتی پیچیده، ارتباط‌محور و انسانی شناخته می‌شود که نیازمند تلفیقی از شایستگی‌های حرفه‌ای، اخلاقی و تربیتی است (بو و لیو^۵، ۲۰۱۶)؛ بنابراین موفقیت مربی مستلزم تسلط بر توانمندی‌هایی نظیر رهبری، خودآگاهی، ارتباط مؤثر و قدرت الگوسازی در تعامل با ورزشکاران، والدین و جامعه ورزشی است. پژوهش حاضر در تلاش است تا با شناسایی این شایستگی‌ها، به تقویت نقش تربیتی مربیان و بهبود تعاملات یادگیری محور در آموزش تربیت‌بدنی یاری رساند.

اصطلاح «شایستگی»^۶ که از واژه لاتین Competentia مشتق شده است، به معنای «مجاز برای قضاوت» یا «دارای حق اظهارنظر» است که نخستین بار توسط دیوید مک‌کلند^۷ در سال ۱۹۷۳ وارد ادبیات علمی شد. وی شایستگی را به‌عنوان مجموعه‌ای از ویژگی‌ها تعریف کرد که فرد را قادر می‌سازد تا به سطوح خاصی از عملکرد دست یابد (مک‌کلند، ۱۹۷۳). با وجود دهه‌ها پژوهش، دستیابی به تعریفی جامع و مورداجماع از «شایستگی» همچنان چالش‌برانگیز است. پژوهشگران در حوزه‌های مختلف، تعاریف خود را متناسب با زمینه تخصصی‌شان ارائه کرده‌اند؛ برای نمونه، رایان^۸ و همکاران (۲۰۰۹) شایستگی را درکی ارزشمند از قابلیت‌های فردی تعریف می‌دانند؛ در حالی که سوچیپتو^۹ و همکاران (۲۰۱۷) آن را توانایی فرد در رعایت استانداردهای حرفه‌ای از منظر بینش، نگرش و مهارت‌های عملکردی تعریف می‌کنند. ونگ^{۱۰} و همکاران (۲۰۲۰) نیز شایستگی را ترکیبی از دانش، توانایی‌ها و ویژگی‌های قابل‌مشاهده و اندازه‌گیری می‌دانند که عملکرد فردی و موفقیت سازمانی را ارتقا می‌بخشد.

-
1. Allan
 2. Lau
 3. Capulis
 4. Dawson & Phillips
 5. Bu & Liu
 6. Competency
 7. David McClelland
 8. Ryan
 9. Sucipto
 10. Weng

در شرایط کنونی، شایستگی‌ها یکی از ارکان اساسی مدیریت منابع انسانی^۱ به‌شمار می‌روند و نقش تعیین‌کننده‌ای در فرایند جذب، توسعه و نگهداشت نیروهای متخصص دارند؛ به گونه‌ای که می‌توانند مزیت رقابتی چشمگیری برای سازمان‌ها فراهم کنند. در گذشته، تمرکز اصلی بر تصمیم‌گیری‌های مرتبط با استخدام و خاتمه همکاری بود (کوهیان افضلی و همکاران، ۲۰۲۱؛ جانگ^۲ و همکاران، ۲۰۲۴)، اما تحولات اخیر نشان‌دهنده افزایش اهمیت شایستگی‌ها در مسیر دستیابی به تعالی سازمانی و تربیت است.

در حوزه مربیگری ورزشی، مفهوم شایستگی توجه چشمگیری از سوی پژوهشگران را به خود جلب کرده است. مدل‌ها و مقیاس‌های مختلفی برای شایستگی ارائه شده‌اند که نشان‌دهنده تنوع مهارت‌های موردنیاز برای موفقیت در مربیگری است؛ برای مثال، تامیتا^۳ (۲۰۰۶) شایستگی‌های مربیان محلی ژاپنی را شامل مهارت‌های مدیریت ورزشی، دانش علوم جسمانی و بهداشتی و توانایی پردازش قوانین و مدیریت ریسک در ورزش معرفی کرده است. چيو^۴ و همکاران (۲۰۱۳) نیز حوزه‌های شایستگی آموزش، ارتباطات، ایمنی و پیشگیری از آسیب‌دیدگی و سایر عوامل مرتبط را شناسایی کرده‌اند. بو و ليو (۲۰۱۶) شایستگی‌های مربیگری ورزشی را در شش حوزه کلیدی شامل دانش حرفه‌ای، مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های مدیریتی، روابط بین فردی، ویژگی‌های شخصیتی و نگرش حرفه‌ای دسته‌بندی کرده‌اند.

با وجود حجم گسترده تحقیقات، برخی ابعاد شایستگی مربیان همچنان بررسی جامع نشده‌اند. در همین راستا، دچف و گردس^۵ (۲۰۱۵) بر ضرورت اتخاذ رویکردی جامع تأکید کرده و خاطرنشان می‌کنند که مربیان باید ویژگی‌هایی نظیر فروتنی، اصالت و پایداری را در کنار توانایی ایجاد روابط بین فردی مؤثر در خود پرورش دهند. موئن^۶ و همکاران (۲۰۱۵) نیز این دیدگاه را تأیید کرده و نشان داده‌اند که مربیان اثربخش با ترکیب ویژگی‌های شخصیتی ذاتی و اکتسابی، قادرند سبک‌های مربیگری خود را متناسب با شرایط مختلف تطبیق دهند؛ به عبارتی، در ادبیات پژوهش پیشرفت در خورتوجهی در زمینه تعریف و ارزیابی شایستگی‌های مربیان ورزشی مشاهده می‌شود، اما همچنان خلأهای مفهومی و عملیاتی در این حوزه وجود دارد که نیازمند بررسی‌های عمیق‌تر است. درواقع، شناسایی و مطالعه ابعاد کمتربررسی‌شده، برای توسعه دانش نظری و بهبود شیوه‌های عملی مربیگری ورزشی، ضروری است؛ چراکه مربیان باید بتوانند به طور اثربخش به نیازهای متنوع و در حال تحول ورزشکاران و سازمان‌های ورزشی پاسخ دهند.

در حال حاضر، انتخاب مربی شایسته نقش اساسی در موفقیت ورزشکاران و بهبود بهره‌وری سازمان‌های ورزشی ایفا می‌کند؛ بنابراین انتخاب نادرست آن‌ها می‌تواند پیامدهایی نظیر کاهش بهره‌وری، اتلاف منابع، افت کیفیت آموزشی و افزایش خطر آسیب‌های جسمی و روانی به همراه داشته باشد. در همین راستا، آقایی و همکاران (۲۰۲۰) تأکید کرده‌اند که تصمیم‌گیری‌های

1. Human Resource Management (HRM)

2. Jang

3. Tomita

4. Chiu

5. Docheff & Gerdes

6. Moen

غی مؤثر در انتخاب منابع انسانی، پیامدهایی از جمله کاهش بهره‌وری، افزایش هزینه‌های جذب، آموزش و زمان ازدست‌رفته به دنبال دارد (آقایی و همکاران، ۲۰۲۰).

در مجموع، ارتقای کیفیت انتخاب و تربیت مربیان مستلزم شناختی دقیق، نظام‌مند و مبتنی بر شواهد از ابعاد شایستگی‌های آنان است؛ شناختی که صرفاً به دسترسی به افراد واجد شرایط محدود نمی‌شود، بلکه نیازمند درک عمیق از رفتارها، نگرش‌ها و مهارت‌هایی نیز است که بنیان موفقیت تربیتی در مربیگری را شکل می‌دهند؛ از این رو طی سال‌های اخیر، پژوهشگران به مفهوم شایستگی بسیار توجه کرده‌اند و تلاش‌های متعددی برای تبیین ویژگی‌های متمایزکننده‌ی مربیان موفق در حوزه‌های گوناگون صورت پذیرفته است؛ با این حال، یافته‌های پراکنده و گاه متناقض در مطالعات قبلی، لزوم تلفیق و بازنگری جامع در این حوزه را نمایان می‌کند؛ بر این اساس، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش فراترکیب^۱، در پی آن است که با تحلیل کیفی پژوهش‌های منتشرشده طی یازده سال گذشته، چارچوبی مفهومی و مبتنی بر شواهد از شایستگی‌های مربیان ورزشی ارائه دهد. این الگو می‌تواند ابزاری اثربخش برای بازنگری در برنامه‌های آموزشی، طراحی سیاست‌های تربیت‌بدنی و بهبود عملکرد نظام‌های یاددهی-یادگیری در بستر ورزش فراهم آورد؛ گامی مؤثر برای پر کردن شکاف‌های نظری و عملی موجود و تقویت شایستگی‌های تربیتی در حرفه‌ی راهبردی مربیگری.

روش پژوهش

فراترکیب یک روش تحقیق کیفی است که برای تحلیل و استخراج نتایج معنادار از مطالعات کیفی پیشین در یک موضوع خاص طراحی شده است. این روش، ترکیبی تفسیری از یافته‌های موجود ارائه می‌دهد و به پژوهشگران امکان می‌دهد تا چشم‌اندازی نظام‌مند و جامع از موضوع مطالعه شکل دهند (زیممر^۲، ۲۰۰۶). با ادغام و تعمیم بینش‌های کیفی در سطحی بالاتر، فراترکیب به توسعه دانش عمیق و تسهیل کاربرد عملی یافته‌های پژوهش کمک می‌کند. افزون بر این، فراترکیب به عنوان ابزاری قدرتمند برای اصلاح نظریه‌های موجود و پر کردن شکاف میان مطالعات پراکنده عمل می‌کند (ساندلوفسکی و باروسو^۳، ۲۰۰۶).

با توجه به ماهیت کیفی اغلب مطالعات مرتبط با شایستگی‌های مربیان ورزشی که معمولاً براساس مطالعات موردی متنوع و داده‌های کمی محدود انجام شده‌اند، رویکرد فراترکیب به عنوان مناسب‌ترین روش‌شناسی برای این پژوهش انتخاب شد. چارچوب ترکیبی هفت‌مرحله‌ای شناخته‌شده ساندلوفسکی و باروسو در این پژوهش به کار گرفته شد تا فرایند تجزیه و تحلیل به صورت ساختاریافته و دقیق انجام شود. شایان ذکر است که این روش در تجمیع مفاهیم و تحلیل کیفی یافته‌ها در میان مطالعات متعدد عملکرد برجسته‌ای دارد و دیدگاهی منسجم و جامع از مجموعه تحقیقات منتخب ارائه می‌دهد.

گام اول- تعیین هدف، عنوان و سؤالات پژوهشی: مرحله نخست فراترکیب شامل تدوین یک چارچوب دقیق و ساختاریافته است که عمده‌تاً براساس سؤالات پژوهشی صورت می‌گیرد. این مرحله پژوهشگران را قادر می‌سازد تا دیدگاهی جامع و نظام‌مند درباره موضوع بررسی‌شده داشته باشند و در طول فرایند پژوهش، انسجام و هم‌راستایی با چارچوب تحقیقاتی از پیش

1. Meta-Synthesis
2. Zimmer
3. Sandelowski & Barroso

تعیین شده را حفظ کنند. بررسی نظام‌مند این سؤالات امکان هدایت مؤثر روند پژوهش را فراهم می‌کند و پژوهشگران را در دستیابی به اهداف اصلی مطالعه یاری می‌دهد. در فرایند تدوین سؤالات پژوهشی اصلی، تمرکز پژوهشگران بر ابعاد بنیادین مرتبط با جامعه هدف معطوف می‌شود که شامل مؤلفه‌های «چه^۱»، «چه زمانی^۲» و «چگونه^۳» است. در این چارچوب، دو پارامتر اساسی برای هدایت بررسی سؤالات پژوهشی تعیین شده‌اند: ۱. شناسایی مؤلفه‌های شایستگی مربیان ورزشی در بازه زمانی ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳؛ ۲. طراحی مدل جامع مفهومی شایستگی‌های مربیان ورزشی با اتکا به یافته‌های پژوهشی در دوره مذکور.

گام دوم- مطالعه نظام‌مند ادبیات: در این مرحله، پژوهشگران به ارزیابی جامع مقالات گردآوری شده از پایگاه‌های داده و منابع اطلاعاتی مختلف پرداختند. فرایند ارزیابی براساس معیارهای مشخص برای ورود و خروج مطالعات که جزئیات آن در جدول (۱) ارائه شده است، هدایت شد. با اعمال نظام‌مند این معیارها، پژوهشگران اطمینان حاصل کردند که تنها مرتبط‌ترین و باکیفیت‌ترین مطالعات برای فراترکیب انتخاب شوند. این رویکرد سخت‌گیرانه به حفظ یکپارچگی پژوهش کمک می‌کند و مبنای مستحکمی برای تحلیل‌های بعدی فراهم می‌آورد.

جدول ۱- طرح پژوهشی مقالات از طریق بررسی نظام‌مند

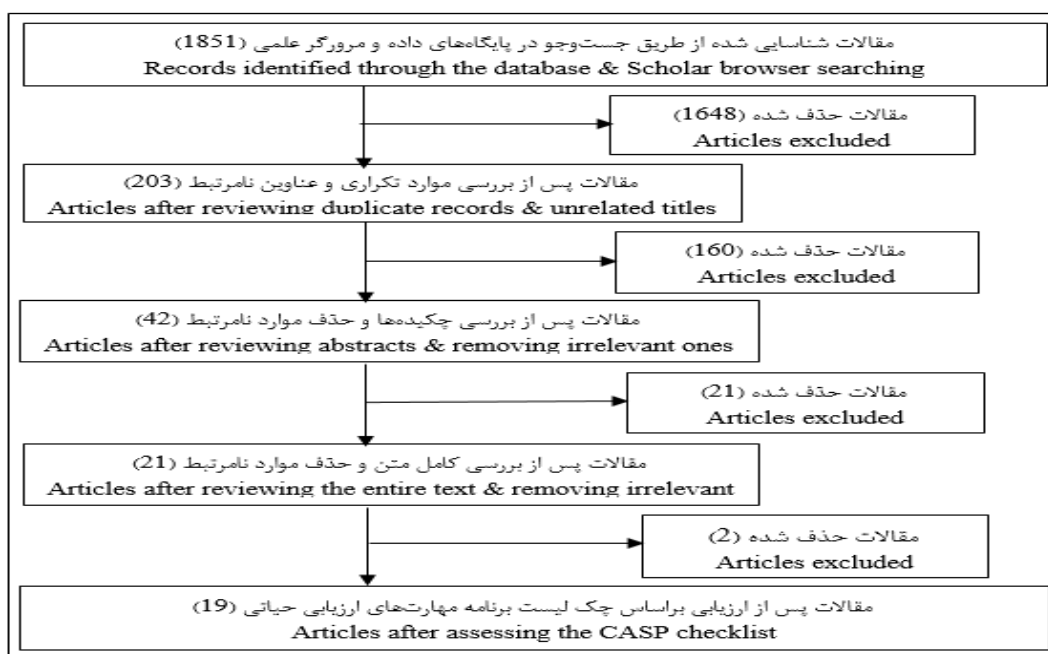
Table 1- Research plan for papers through systematic review

عنوان Title	ملاک پذیرش Acceptance Criteria
زبان پژوهش	محدودیت زبانی وجود نداشت.
زمان پژوهش	تحقیقات منتشرشده از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳
روش‌های مطالعه	روش‌های کیفی جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها
منابع اطلاعاتی	تیلوراندفرانسیس، ساینس دایرکت، اشپرینگر، امرالد، وایلی، سیج، ۱۰ صفحه اول گوگل اسکالر
کلیدواژه‌ها	شایستگی مربیان، شایستگی مربیان ورزشی، شایستگی مربیگری مربیان، شایستگی مربیگری، ویژگی‌های مربیان ورزشی، مهارت‌های مربیگری، عوامل مهم موفقیت در مربیگری

گام سوم- انتخاب مقالات مناسب: در این گام، پژوهش‌های مرتبط شناسایی شدند و براساس مجموعه‌ای از معیارها شامل عنوان، چکیده و محتوای مقاله که در مرحله قبلی تعریف شده بودند، انتخاب شدند. تمرکز اصلی این بررسی بر شایستگی‌های

1. What
2. When
3. How

مربیان ورزشی معطوف بود. در جست‌وجوی اولیه، ۱۸۵۱ مقاله مرتبط با شایستگی مربیگری شناسایی شد که براساس پارامترهای از پیش تعیین‌شده غربالگری شدند. مقالاتی که دارای عنوان‌های تکراری بودند یا محتوای آن‌ها ارتباطی با سؤال اصلی پژوهش نداشت، از مجموعه حذف شدند. سپس چکیده مقالات باقی‌مانده با دقت بررسی شد تا منابع نامرتب کتار گذاشته شوند. در آخر، متن کامل مقالات منتخب تحلیل شد و آن دسته از مقالات که به سؤالات پژوهش یا روش‌شناسی مناسب نمی‌پرداختند، از بررسی‌های بعدی حذف شدند. خلاصه‌ای جامع از فرایند بررسی در شکل (۱) ارائه شده است که تعداد کل مقالات حفظ‌شده در هر مرحله از تحلیل را نمایش می‌دهد.

شکل ۱- فرایند جست‌وجو و نتایج هر مرحله از بررسی نظام‌مند
Figure 1- Search approach and each step's outcomes

به‌منظور تضمین قابلیت اعتماد و اعتبار مطالعات منتخب، از رویکرد برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی^۱ استفاده شد. این فرایند ارزیابی با هدف حذف مقالاتی که دارای نتایج مشکوک بودند، اجرا شد تا کیفیت کلی فراترکیب پژوهش بهبود یابد. پرسش‌نامه استاندارد برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی شامل ده سؤال تخصصی است که برای سنجش جنبه‌های کلیدی پژوهش کیفی طراحی شده است. پژوهشگران به هر سؤال با گزینه‌های «بله^۲»، «خیر^۳» یا «نمی‌توان گفت^۴» پاسخ دادند و امتیازات

1. Critical Appraisal Skills Program (CASP)
2. Yes (Y)
3. No (N)
4. Can't Say (CT)

اختصاص یافته به هر مقاله به‌طور نظام‌مند در قالب استاندارد ثبت شد تا روند گردآوری نتایج ارزیابی تسهیل شود (جدول ۲). پس از تکمیل این فرایند ارزیابی دقیق، درمجموع ۱۹ مقاله واجد شرایط شناخته شده و برای ورود به مطالعه انتخاب شدند.

جدول ۲- بررسی برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی (۲۰۱۸)

Table 2- Review of the Critical Appraisal Skills Program (2018)

ارزش پژوهش Implications	بیان واضح و روشن یافته‌ها Findings	دقت تحلیل داده‌ها Data Analysis	ملاحظات اخلاقی Ethics	انعکاس‌پذیری Consideration of Researcher & Participant Relationship	گردآوری داده‌ها Data Collection	استراتژی نمونه‌گیری Recruitment Strategy	طرح پژوهش Research Design	منطق پژوهش Appropriate Methodology	اهداف پژوهش Clear Aim	سوالات Questions نویسنده مقالات منتخب Main Author
Y	Y	Y	CT	CT	Y	Y	Y	Y	Y	1. سوورینیاک و همکاران (2018)
Y	Y	Y	CT	Y	Y	Y	Y	Y	Y	2. شبانگوی بو و چونشنگ لیو (2016)
Y	Y	Y	CT	CT	Y	CT	Y	Y	Y	3. ترور و ویدیا (2021)
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	4. ویکر و فرح (2022)
Y	Y	Y	N	N	Y	CT	Y	Y	Y	5. فخرال هازلی و همکاران (2020)
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	6. نورمن (2015)
Y	Y	Y	N	Y	Y	Y	Y	Y	Y	7. زمانی نوک‌آبادی و

همکاران (2022)									
Y	Y	Y	N	Y	Y	Y	Y	Y	8. محمدی و همکاران (2018)
Y	Y	Y	CT	CT	Y	Y	Y	Y	9 ناکاماتسو و یاماگوچی (2015)
Y	Y	Y	N	N	Y	Y	CT	Y	10. آچاک (2014)
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	11. جیکوبز و همکاران (2016)
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	12 سینفیلد و همکاران (2019)
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	CT	Y	13. بلاکت و همکاران (2015)
Y	Y	Y	N	CT	Y	Y	CT	Y	14. لاپلاکا و شمپ (2020)
Y	Y	Y	Y	CT	Y	Y	CT	Y	15. لاو و همکاران (2020)
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	16. آلن و همکاران (2019)
Y	Y	Y	N	CT	Y	CT	Y	Y	17. وافلر (2018)
Y	Y	Y	N	CT	Y	Y	Y	Y	18 کریسپ (2019)

19.	استراوخ و همکاران (2018)	Y	Y	Y	Y	CT	Y	Y	Y	Y	Y
-----	--------------------------	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---

گام چهارم- استخراج اطلاعات از مقالات: در این مرحله مقالات غربالگری و انتخاب شده، به روش تحلیل محتوا چندین بار مطالعه و کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی شدند تا اطلاعات مورد نیاز براساس سؤالات مطرح شده مرحله اول استخراج شود. همان طور که ساندلوفسکی تأکید می‌کند، تحلیل محتوا یکی از روش‌های کیفی قدرتمند محسوب می‌شود که با هدف خلاصه‌سازی، توصیف و تفسیر داده‌ها به شیوه‌ای ساختاریافته و معنادار به کار گرفته می‌شود (ساندلوفسکی، ۱۹۹۵).

گام پنجم- تجزیه و ترکیب یافته‌ها: این گام بر تحلیل نظام‌مند و ترکیب یافته‌ها تمرکز دارد و هدف آن ارائه تفاسیر جدید و متمایز براساس مقالات منتخب است. این مرحله نقشی اساسی در تبدیل بینش‌های پراکنده به دانشی منسجم و قابل اجرا ایفا می‌کند. در ابتدا، مفاهیم مرتبط شناسایی، تلفیق و در قالب دسته‌های مشترک و انتزاعی سازمان‌دهی شدند. براساس این دسته‌بندی‌ها، طبقه‌بندی‌های جامع‌تری تدوین شد که امکان ترکیب فراگیر داده‌ها را فراهم کرد. سپس با همکاری متخصصان حوزه شایستگی‌های مربیان ورزشی، چندین مفهوم، دسته و شاخص جدید و غنی‌شده شناسایی شدند. این مشارکت‌ها عمق تحلیل را افزایش دادند و یافته‌ها را در زمینه تخصصی خود بیشتر معنادار کردند. نتیجه این مرحله، چارچوب ساختاریافته‌ای از بینش‌های پژوهشی ارائه می‌دهد که به پیشرفت نظری و کاربردهای عملی کمک می‌کند که در بخش یافته‌های پژوهش ارائه شده‌اند.

گام ششم- کنترل کیفیت: از مؤلفه‌های اساسی فراترکیب محسوب می‌شود که نقش مهمی در تضمین صحت و اعتبار یافته‌ها ایفا می‌کند. ابزار برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی برای ارزیابی نظام‌مند و ارتقای کیفیت مقالات تحت بررسی به کار گرفته شد. این فرایند دقیق شامل تجزیه و تحلیل جامع برای استخراج مفاهیم مرتبط با سؤالات پژوهشی است. عناصر استخراج شده به طور مستمر بررسی و پالایش شدند تا استاندارد بالای کیفیت پژوهش در سراسر مطالعه حفظ شود. علاوه بر فرایند ارزیابی، پژوهشگر از تکنیک‌های کدگذاری نظام‌مند برای تحلیل مفاهیم و مضامین منتخب استفاده کرد. این بررسی تکرارشونده نه تنها اهمیت این عناصر را تأیید می‌کند، بلکه ارتباط آن‌ها را با چارچوب کلی پژوهش نیز تقویت می‌کند؛ لذا این مرحله تضمین می‌کند که یافته‌های تجزیه شده از نظر اعتبار و معناداری قابل اتکا هستند و نقش بسزایی در دستیابی به اهداف پژوهش دارند.

گام هفتم- ارائه نتایج: مرحله پایانی فراترکیب بر ارائه تحلیل‌های تجزیه شده در قالبی تمرکز دارد که به بهترین شکل یافته‌ها را منتقل کند، اعم از مدل، الگو، یا چارچوب مفهومی. این مرحله نقش مهمی در انسجام بخشی به نتایج پژوهش دارد؛ زیرا پژوهشگران می‌توانند با طراحی ساختاریافته، یافته‌های مطالعه را به شیوه‌ای کاربردی و منسجم عرضه کنند. در پژوهش حاضر، شناسایی شایستگی‌های مربیان ورزشی هدف اصلی بوده و داده‌های تجزیه شده به صورت یک مدل مفهومی نظام‌مند در بخش یافته‌ها ارائه شده است.

نتایج و بحث

انتخاب و تربیت مربیان ورزشی شایسته، همچنان از چالش‌های اصلی نهادهای تربیت‌بدنی، والدین و جامعه ورزش به شمار می‌رود. در پاسخ به این نیاز، پژوهش حاضر با هدف شناسایی مؤلفه‌های شایستگی مربیان و ارائه الگوی مفهومی با رویکرد فراترکیب انجام شد؛ بر این اساس، داده‌های حاصل از منابع علمی معتبر با استفاده از فرایند کدگذاری کیفی تحلیل شده و در قالب دسته‌های مفهومی سازمان‌دهی شد تا مضامین مشترک و الگوهای مفهومی برجسته شوند.

یافته‌های این تحلیل منجر به شناسایی هفت مضمون اصلی شد که هریک بازتاب‌دهنده نیازهای نوپدید حرفه مربیگری و انتظارات تربیتی از نقش مربیان در نظام‌های یادگیری ورزشی هستند. این مضامین، بینش‌های علمی و کاربردی ارزشمندی برای ارتقای معیارهای انتخاب، طراحی دوره‌های آموزشی، توانمندسازی نظام‌مند مربیان در راستای تحقق اهداف تربیت‌بدنی و توسعه پایدار ورزش ارائه می‌دهند.

مضمون اول- دانش حرفه‌ای: دانش حرفه‌ای مربیان ورزشی به‌مثابه ترکیبی از تخصص نظری، مهارت فنی و تجربه عملی، نقشی اساسی در مدیریت اثربخش فرایندهای یاددهی-یادگیری و تربیت اخلاقی ورزشکاران ایفا می‌کند. این دانش، زیرساختی علمی برای مواجهه با پیچیدگی‌های آموزشی و تصمیم‌گیری در موقعیت‌های گوناگون فراهم می‌کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که بهره‌مندی از تحصیلات رسمی، آموزش‌های میدانی و به‌روزرسانی مستمر اطلاعات، تأثیر چشمگیری بر افزایش اعتمادبه‌نفس، توانمندی آموزشی و موفقیت حرفه‌ای مربیان دارد. در همین راستا، تحلیل پژوهش‌های منتخب، ۱۱ مفهوم کلیدی را در تبیین ابعاد دانش حرفه‌ای شناسایی کرده است که نشان‌دهنده ضرورت تقویت تربیت تخصصی، یادگیری مادام‌العمر و پایبندی به استانداردهای علمی-اخلاقی در مسیر توسعه شایستگی‌های مربیگری است. این مفاهیم می‌توانند چارچوبی معتبر برای بازنگری در ساختارهای آموزشی مربیان و ارتقای کیفیت یادگیری و تربیت ورزشی فراهم کنند.

نخستین مفهوم، دانش تخصصی تربیت‌بدنی بیانگر درک عمیق مربیان از مفاهیم علمی مرتبط با رشته‌های ورزشی منتخب و توانایی بهره‌گیری مؤثر از این دانش در آموزش و هدایت ورزشکاران است. مربیان این دانش را از طریق برنامه‌های دانشگاهی و دوره‌های تخصصی مربیگری ارائه‌شده توسط سازمان‌های معتبر کسب می‌کنند (بلاکت^۱ و همکاران، ۲۰۱۵؛ سوورینیاک^۲ و همکاران، ۲۰۱۸؛ آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ^۳، ۲۰۲۰؛ تروور و ویدیا^۴، ۲۰۲۱؛ ویکر و فرح^۵، ۲۰۲۲). مفهوم یادگیری مستمر به تعهد دائمی در توسعه دانش و مهارت‌های فردی اشاره دارد. این فرایند فراتر از آموزش رسمی است و شامل یادگیری غیررسمی، مطالعه مستقل، حفظ کنجکاوی و تعاملات بین فردی برای کسب بینش‌های جدید می‌شود (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ کریسپ^۶، ۲۰۱۹؛ سینفیلد^۷ و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ^۳، ۲۰۲۰؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰؛ ویکر و فرح،

-
1. Blackett
 2. Seweryniak
 3. LaPlaca & Schempp
 4. Trevor & Vidya
 5. Vicar & Farah
 6. Crisp
 7. Sinfield

۲۰۲۲؛ زمانی نوکاآبادی، ۲۰۲۲). مفهوم دانش طراحی برنامه‌های تمرینی به توانایی مربیان در تدوین طرح‌های تمرینی متناسب با اهداف و نیازهای ورزشکاران مربوط می‌شود که شامل تعیین نوع، فراوانی و مدت‌زمان تمرینات است (جیکوبز^۱ و همکاران، ۲۰۱۶؛ استراوخ^۲ و همکاران، ۲۰۱۸؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ فخرال هازلی^۳ و همکاران، ۲۰۲۰؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). دانش فنون تدریس نیز از دیگر مفاهیم مهم محسوب می‌شود و شامل پیشینه آموزشی، توانایی انتقال مؤثر مطالب به ورزشکاران و درک عوامل تسهیل‌کننده یا موانع یادگیری است (آچاک^۴، ۲۰۱۴؛ فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم دانش به‌روز مربیگری، مربیان را ملزم به آگاهی از جدیدترین پیشرفت‌های علمی و عملی در صنعت ورزش می‌کند. مربیان موفق همواره در تلاش برای به‌روزرسانی دانش خود به‌منظور افزایش تخصص حرفه‌ای هستند (جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). مفهوم دانش اصول مربیگری بر پایداری به قوانین و دستورالعمل‌های ورزشی تأکید دارد؛ امری که زمینه‌ساز بهینه‌سازی عملکرد ورزشکاران و دستیابی به حداکثر توانایی‌های آن‌ها می‌شود (آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). دیدگاه آینده‌نگر و جامع یکی دیگر از شایستگی‌های اساسی مربیان است که توانایی آن‌ها را در مواجهه با چالش‌ها، حفظ استقامت و تداوم مسیر پیشرفت افزایش می‌دهد (نورمن^۵، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰). دانش فنی برای مربیان حیاتی است؛ زیرا آن‌ها را در مدیریت جنبه‌های علمی و فنی یاری می‌دهد و موجب بهبود عملکرد ورزشکاران می‌شود (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ ترور و ویدیا، ۲۰۲۱). مفهوم توانایی نمایش دانش حرکتی شامل اجرای صحیح تکنیک‌های ورزشی و اصلاح حرکات نادرست است که به ارتقای مهارت‌های ورزشکاران کمک می‌کند (سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰). مفهوم یادگیری تجربی بر کاربرد عملی دانش نظری در محیط‌های واقعی مانند تمرینات میدانی، کارورزی و پژوهش‌های مبتنی بر تجربه تأکید دارد (کریسپ، ۲۰۱۹؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰). در آخر، مفهوم تجربه حرفه‌ای نقش تعیین‌کننده‌ای در اعتبار و موفقیت مربیان دارد و سابقه ورزشی و مربیگری آن‌ها را به طور مستقیم تحت‌تأثیر قرار می‌دهد؛ امری که برای ورزشکاران نیز اهمیت ویژه‌ای دارد (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۱۶؛ کریسپ، ۲۰۱۹؛ آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸).

مضمون دوم- مهارت‌های حرفه‌ای: مطالعات علمی، مهارت‌های حرفه‌ای مربیان ورزشی را به‌عنوان یکی از ارکان اساسی موفقیت و پایداری در فرایند یاددهی-یادگیری ورزشی معرفی کرده‌اند. فقدان این مهارت‌ها می‌تواند به طور مستقیم، اثربخشی آموزش، انسجام تیمی و تمرکز ذهنی ورزشکاران را تضعیف کرده و روند تربیت سازمان‌یافته را با اختلال مواجه کند. یافته‌های حاصل از مرور نظام‌مند پژوهش‌های منتخب، ۱۲ مفهوم کلیدی را در تعریف این شایستگی‌ها شناسایی کرده‌اند. این مفاهیم،

-
1. Jacobs
 2. Strauch
 3. Fakrul Hazely
 4. Acak
 5. Norman

بر تجهیز مربیان به دانش تخصصی، مهارت‌های کاربردی و رویکردهای تربیت‌محور تأکید دارند که زمینه‌ساز ارتقای رشد فردی ورزشکاران، بهبود عملکرد تیمی و دستیابی به موفقیت پایدار در بستر نظام‌های آموزشی تربیت‌بدنی هستند.

نخستین مفهوم، تیم‌سازی، به توانایی مربیان در ایجاد هماهنگی میان اعضای تیم و تقویت همکاری مؤثر برای دستیابی به اهداف مشترک اشاره دارد. مربیانی که در این حوزه مهارت دارند، انسجام تیمی را افزایش می‌دهند و آگاهی اعضا را نسبت به توانایی‌ها و عملکرد یکدیگر بهبود می‌بخشند (تاکاماتسو و یاماگوچی^۱، ۲۰۱۵، سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸). مفهوم بعدی، توانایی برنامه‌ریزی شامل تعیین اهداف، تدوین راهبردها، زمان‌بندی دقیق، تنظیم اقدامات و تخصیص وظایف است. فقدان این مهارت حرفه‌ای می‌تواند اثربخشی فعالیت‌های مربیان را به شدت تحت تأثیر قرار دهد (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). مفهوم تشخیص فنی و ارائه بازخورد از جنبه‌های اساسی مربیگری مؤثر محسوب می‌شود. این توانایی به ارزیابی مسابقات، بررسی عملکرد ورزشکاران و ارائه بازخورد مستمر مرتبط است. مربیان باتجربه در این زمینه، استراتژی‌های تمرینی را براساس واکنش‌های ورزشکاران تنظیم کرده و نیاز به اصلاحات در رقابت‌ها را کاهش می‌دهند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ فخرال‌هازلی و همکاران، ۲۰۲۰؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸). مفهوم توسعه فنی شامل ارتقای دانش علمی، عملی و فناوری مربیان است. این مهارت امکان سازگاری با نیازهای متغیر ورزشکاران، چالش‌های حرفه‌ای و الزامات تخصصی را فراهم می‌سازد (آچاک، ۲۰۱۴؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸). توجه به جزئیات از مفاهیم کلیدی مربیان موفق به شمار می‌رود. این قابلیت، بررسی دقیق جنبه‌های مختلف برنامه‌ها، کاهش خطاها، افزایش تمرکز و تضمین موفقیت را امکان‌پذیر می‌کند (تاکاماتسو و یاماگوچی، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ فخرال‌هازلی و همکاران، ۲۰۲۰؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). مفهوم تمرین بازتابی شامل به‌کارگیری تخصص مربیگری در محیط‌های عملی است که تعادل مؤثرتری بین آموزش و یادگیری ایجاد می‌کند و ظرفیت یادگیری ورزشکاران را افزایش می‌دهد (سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). مفهوم کاهش خطر آسیب‌دیدگی از مهارت‌های ضروری مربیان ورزشی است. این مهارت شامل پیشگیری از آسیب‌دیدگی ورزشکاران، اولویت‌بندی مراقبت‌های اولیه و کاهش خطرات جسمانی است (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). مفهوم توانایی کشف استعداد به تشخیص ظرفیت کامل ورزشکاران در ابعاد جسمانی، ذهنی، فنی، تاکتیکی و فرهنگی اشاره دارد که به مربیان در شکوفایی پتانسیل فردی و ورزشی کمک می‌کند (تروور و ویدیا، ۲۰۲۱). توانایی تدوین استراتژی به مربیان امکان حفظ تمرکز، اتخاذ تصمیمات مناسب و اجرای هماهنگ اقدامات برای دستیابی به اهداف مشخص را می‌دهد (آچاک، ۲۰۱۴؛ تاکاماتسو و یاماگوچی، ۲۰۱۵؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸). مفهوم عملکرد منصفانه در مربیگری بازتابی از اصول عدالت و احترام است. مربیان حرفه‌ای باید با رویکردی منصفانه و بی‌طرفانه در برابر تمامی ورزشکاران فارغ از نژاد، قومیت یا شرایط اجتماعی برخورد کنند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). مفهوم مهارت حل مسئله برای مدیریت چالش‌ها و اختلافات در محیط تیمی ضروری است. مربیان ماهر در این زمینه، قادرند از طریق رفع مشکلات، همبستگی را تقویت کنند و عملکرد تیم را بهبود بخشند (بو

1. Takamatsu & Yamaguchi

و لیو، ۲۰۱۶؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). مفهوم آخر، شایستگی روان‌شناختی شامل توانایی مربیان در شناخت نیازهای فردی ورزشکاران و ارائه پاسخ‌های مؤثر برای حمایت از رشد روانی و عملکرد آن‌ها است (فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰).

مضمون سوم- مهارت‌های مدیریتی و رهبری: مربیان، به‌عنوان رهبران آموزشی و اخلاقی تیم‌های ورزشی، نقش محوری در هدایت فرایندهای یادگیری، انسجام تیمی و تربیت فردی ورزشکاران ایفا می‌کنند. فراتر از ایجاد انگیزه، آن‌ها نیازمند بهره‌مندی از طیف وسیعی از مهارت‌های مدیریتی و رهبری هستند که امکان تصمیم‌گیری هوشمندانه، برنامه‌ریزی راهبردی و هدایت تعاملات گروهی را در بسترهای تربیت‌بدنی فراهم می‌سازد. تسلط بر این مهارت‌ها به مربیان اجازه می‌دهد تا فضای تیمی را به محیطی پویا، یادگیرنده و مشارکت‌محور تبدیل کرده و تمرکز مستمر تیم را بر رشد عملکرد، مسئولیت‌پذیری و خود مدیریتی حفظ کنند. بررسی نظام‌مند مطالعات منتخب، ۱۳ مفهوم کلیدی را به‌عنوان مؤلفه‌های اصلی شایستگی‌های مدیریتی و رهبری در مربیگری شناسایی کرده است که می‌تواند چارچوبی عملی برای تقویت کیفیت مدیریت آموزشی در ورزش فراهم آورد. این چارچوب، با تمرکز بر ارتقای ظرفیت‌های تربیتی، ارتقای تعاملات تیمی و پرورش فرهنگ خود رهبری مربیان را در ایفای نقش چند سویه‌شان به‌عنوان هدایت‌گر، آموزگار و الگویی اخلاق‌محور یاری می‌رساند.

مفهوم نخست، سازمان‌دهی، بیانگر توانایی مربیان در تعریف نقش‌ها، مسئولیت‌ها و تعاملات تیمی، مدیریت منابع، تخصیص وظایف و طراحی ساختارهای اجرایی است که موجب هماهنگی و انسجام بیشتر در عملکرد تیم می‌شود (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). نفوذ و سیاست‌های مربیگری دومین مفهوم به توانایی تأثیرگذاری مربیان بر ویژگی‌ها، رفتارها و فرایندهای رشد ورزشکاران اشاره دارد که در توسعه و هدایت تیم نقشی اساسی ایفا می‌کند (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ تاکاماتسو و یاماگوچی، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰). کار تیمی یکی دیگر از مفاهیمی است که موجب ایجاد فضای همکاری سالم در تمرینات و مسابقات شده، روابط بین اعضای تیم را تقویت می‌کند و هماهنگی را ارتقا می‌دهد (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). مفهوم مقبولیت شامل ویژگی‌هایی نظیر صبر، فروتنی، خوش‌رویی، آگاهی موقعیتی، ادب و انعطاف‌پذیری است که به مربیان کمک می‌کند تجربه تمرینی ورزشکاران را بهبود بخشند و محیطی حمایتی ایجاد کنند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). یکی از شایستگی‌های کلیدی تمامی رهبران، توجه به منابع انسانی است که به توسعه نیروی کار توانمند در سازمان‌های ورزشی کمک کرده و باعث رشد و ارتقای عملکرد مربیان و ورزشکاران می‌شود (استراوخ و همکاران، ۲۰۱۸؛ فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰). مفهوم واقع‌گرایی مربیان را قادر می‌سازد تا شرایط و رویدادها را بر پایه واقعیات ارزیابی کرده، تصمیمات آگاهانه اتخاذ کنند و پیامدهای احتمالی را در نظر بگیرند (جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰). ایفای نقش‌های متعدد از جمله آموزش، تمرین، رهبری، سازمان‌دهی و تأمین تجهیزات، از مهارت‌های اساسی مربیان است که موجب اجرای مؤثر وظایف مختلف آن‌ها می‌شود (تاکاماتسو و یاماگوچی، ۲۰۱۵؛ نورمن، ۲۰۱۵؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰؛ تروور و ویدیا، ۲۰۲۱؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم مدیریت بحران شامل توانایی مقابله با شرایط دشوار و پرتنش است که به مربیان امکان می‌دهد در موقعیت‌های حساس، تصمیمات منطقی و اثربخش اتخاذ کنند (بلاکت و همکاران،

۲۰۱۵؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم توانایی مربیان در دستیابی به اهداف تعیین شده شامل ذهنیت، روش‌ها و مهارت‌های مورد نیاز برای تعریف شفاف اهداف و تلاش برای تحقق آن‌ها است (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰). مفهوم قدرت تصمیم‌گیری به مربیان امکان انتخاب بهترین گزینه از میان راهکارهای موجود را می‌دهد و به طور مستقیم بر عملکرد تیم و ورزشکاران تأثیر می‌گذارد (سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰). مفهوم توانایی ارزیابی مستمر عملکرد به مربیان اجازه می‌دهد تا روند پیشرفت ورزشکاران و تیم را نظارت کنند و در صورت نیاز، تنظیمات لازم در استراتژی‌های تمرینی را اعمال کنند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ تروور و ویدیا، ۲۰۲۱؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم پاسخ‌گویی به تعهد مربیان نسبت به مسئولیت‌ها، اختیارات و رفتار آن‌ها در قبال ورزشکاران، والدین و جامعه گسترده‌تر اشاره دارد که نقش مهمی در ارتقای حرفه‌ای آن‌ها ایفا می‌کند (کریسپ، ۲۰۱۹؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰). مفهوم آخر، ریسک‌پذیری، یکی از شایستگی‌های ضروری مربیان ورزشی است که بیانگر تمایل آن‌ها به پذیرش خطرات محاسبه شده برای دستیابی به موفقیت‌های بزرگ‌تر است (جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶).

مضمون چهارم- دانش و مهارت‌های بین‌فردی: تحلیل مقالات منتخب، ده مفهوم کلیدی را در حوزه دانش و مهارت‌های بین فردی مربیان ورزشی شناسایی کرده است که نقش تعیین‌کننده‌ای در ارتقای کیفیت تعاملات انسانی در بستر تربیت‌بدنی ایفا می‌کنند. در حالی که تسلط بر دانش فنی و تخصص حرفه‌ای از الزامات اولیه مربیگری به شمار می‌رود، دستیابی به مربیگری تربیتی، مؤثر و انسانی، مستلزم بهره‌گیری هوشمندانه از این مهارت‌های تکمیلی است. مهارت‌های بین‌فردی با ایجاد پیوند مؤثر میان دانش نظری و عملکرد علمی، زمینه‌ساز تعامل همدلانه، تقویت اعتماد متقابل و ارتقای درک عمیق میان مربیان، ورزشکاران و سایر ذی‌نفعان ورزشی می‌شوند. این مهارت‌ها نه تنها فرایند یاددهی-یادگیری را اثربخش‌تر کرده، بلکه بستری عاطفی و اخلاقی محور برای تربیت پایدار ورزشکار فراهم می‌کنند. از این منظر، توانمندی در این حوزه می‌تواند به بهبود همکاری‌های سازمان‌یافته، ترویج فرهنگ ارتباطی سازنده و دستیابی به موفقیت‌های پایدار در سطوح مختلف ورزش یاری رساند.

نخستین مفهوم، حمایت و پشتیبانی اجتماعی است که بر مسئولیت‌های متنوع مربیان در تضمین رفاه ورزشکاران و تیم‌هایشان تأکید دارد. این مسئولیت‌ها شامل رسیدگی به چالش‌ها و مسائل مختلف، حل آن‌ها و پیشگیری از وقوع آن‌ها به صورت فعالانه است (آچاک، ۲۰۱۴؛ نورمن، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۱۶؛ وافلر^۱، ۲۰۱۸؛ استراوخ و همکاران، ۲۰۱۸؛ آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ تروور و ویدیا، ۲۰۲۱؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم بعدی، ارتباط مستمر و مداوم از عناصر کلیدی مربیگری اثربخش به شمار می‌آید؛ زیرا تعاملات سازنده درون و بیرون از محیط ورزشی موجب تقویت اعتماد و هم‌راستایی انتظارات بین تمامی طرف‌های درگیر می‌شود. ارتباط شفاف، همراه با شنیدن فعال و بیان دقیق افکار، بهبود درخور توجهی در عملکرد ورزشکاران ایجاد می‌کند (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ تاکاماتسو و یاماگوچی، ۲۰۱۵؛ نورمن، ۲۰۱۵؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ استراوخ و همکاران، ۲۰۱۸؛ وافلر، ۲۰۱۸؛

1. Waeffler

کریسپ، ۲۰۱۹؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). مفهوم سبک‌های مربیگری به توانایی مربیان در ارزیابی نیازها و ویژگی‌های منحصربه‌فرد ورزشکاران اشاره دارد و این امکان را فراهم می‌آورد که بهترین رویکرد مربیگری انتخاب شود. این قابلیت تطبیقی، مربیان را قادر می‌سازد که روش‌های خود را مطابق با نیازهای متغیر ورزشکاران اصلاح کنند (فخرال هازلی و همکاران، ۲۰۲۰؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰؛ تروور و ویدیا، ۲۰۲۱). مفهوم همکاری به ظرفیت مربیان در مشارکت برای تحقق اهداف مشترک اشاره دارد که موجب موفقیت تیم‌ها و ارتقای عملکرد ورزشکاران می‌شود (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). مفهوم مدیریت هیجانات و حفظ تعادل عاطفی از مهم‌ترین شایستگی‌های مربیان است که به آن‌ها امکان تنظیم احساسات و مدیریت چالش‌های عاطفی روزانه و ترس‌ها را می‌دهد (وافلر، ۲۰۱۸؛ تروور و ویدیا، ۲۰۲۱). مفهوم همدلی بر توانایی درک دیگران بدون قضاوت تأکید دارد که در حرفه مربیگری نقش مهمی در ایجاد روابط مبتنی بر اعتماد و افزایش منزلت فردی در تعاملات با ورزشکاران ایفا می‌کند (جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ وافلر، ۲۰۱۸). مفهوم بعدی، همدردی توانایی احساس دلسوزی نسبت به دیگران و درک شرایط آن‌ها را شامل می‌شود که به مربیان کمک می‌کند دغدغه‌ها، انگیزه‌ها و چالش‌های ورزشکاران را بهتر بشناسند (جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ وافلر، ۲۰۱۸). مفهوم اشتیاق بیانگر انگیزه درونی مربیان برای دستیابی به اهداف است. مربیان مشتاق با نیرویی الهام‌بخش هدایت می‌شوند که آن‌ها را به سمت تحقق آرمان‌های حرفه‌ای سوق می‌دهد (جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). مفهوم مهارت‌های ارتباطی از شایستگی‌های حیاتی مربیان است که شامل توانایی بیان مؤثر افکار از طریق ارتباط نوشتاری و شفاهی می‌شود. این مهارت، نه تنها تعامل با دیگران، بلکه فرایندهای شناختی و تصمیم‌گیری فردی را نیز بهبود می‌بخشد (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ کریسپ، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). در آخر، شناخت و توجه به تفاوت‌های جنسیتی میان ورزشکاران، ضروری است. این مفهوم شامل بررسی تفاوت‌های جسمانی، فیزیولوژیک، نقش‌های عملکردی، سازگاری‌های ورزشی، عوامل روان‌شناختی و مهارت‌های ادراکی-حرکتی است که مربیان باید در نظر بگیرند تا روش‌های آموزشی و مربیگری را بهینه‌سازی کنند (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵).

مضمون پنجم- دانش و مهارت‌های درون فردی: دانش و مهارت‌های درون فردی از ارکان بنیادین شایستگی‌های مربیان ورزشی محسوب می‌شوند که نقش کلیدی در موفقیت حرفه‌ای و تربیتی آنان ایفا می‌کنند. این مهارت‌ها شامل هشت مفهوم اساسی هستند که بهره‌گیری مؤثر از این توانمندی‌ها به مربیان امکان می‌دهد در مواجهه با چالش‌های محیطی، عملکرد خود را تنظیم کنند، روابط حرفه‌ای خود را بهبود بخشند و محیط‌های یادگیری امن و حمایتی برای رشد فردی و اجتماعی ورزشکاران فراهم آورند. این حوزه از شایستگی، در پیوندی عمیق با اهداف تربیت‌بدنی می‌تواند محور تحول نگرش‌ها و رفتارهای مربیگری قرار گیرد و به غنای اخلاقی-روان‌شناختی فرایند آموزش در ورزش منجر شود.

مفهوم نخست، ویژگی‌های شخصیتی و رفتار حرفه‌ای، به منش و طرز برخورد مربی اشاره دارد. این ویژگی‌ها به طور مستقیم بر نحوه تعامل مربی با ورزشکاران و اعضای تیم تأثیر می‌گذارد و نقش مهمی در انجام مسئولیت‌های حرفه‌ای ایفا می‌کند (آچاک، ۲۰۱۴؛ بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ وافلر، ۲۰۱۸؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم بعدی، داشتن فلسفه مربیگری به

مجموعه‌ای از اصول و باورهای اشاره دارد که مربیان را در مواجهه با موقعیت‌های مختلف هدایت می‌کند و چارچوبی برای تصمیم‌گیری‌های مربیگری فراهم می‌آورد (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۱۶؛ وافر، ۲۰۱۸؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲؛ زمانی و نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم توسعه فردی شامل اقداماتی هدفمند برای رشد شخصی مربیان است که علاوه بر ارتقای مهارت‌ها و اعتمادبه‌نفس، آن‌ها را برای مواجهه مؤثر با چالش‌های حرفه‌ای توانمند می‌سازد (وافر، ۲۰۱۸؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ زمانی نوکاآبادی و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم رهبری و مدیریت فردی شامل توانایی مربی در تنظیم اهداف، افکار و تصمیمات خود می‌شود که تأثیر بسزایی بر افزایش بهره‌وری و بهبود مهارت‌های آن‌ها دارد (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵). مفهوم خلاقیت به قابلیت تبدیل ایده‌ها به راهکارهای عملی اشاره دارد. مربیان خلاق قادرند ورزشکاران را بهتر درک کنند، الگوهای پنهان را در مسائل شناسایی کرده و ارتباط میان مفاهیم به‌ظاهر نامرتبط را برقرار کنند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰). مفهوم قاطعیت در مربیگری به توانایی حفظ تمرکز بر اهداف آینده و پایداری در مسیر موفقیت بدون تسلیم‌شدن اشاره دارد. مربیان برخوردار از این مهارت نقش اساسی در کمک به ورزشکاران برای دستیابی به اهدافشان ایفا می‌کنند (جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸). خودکنترلی یکی دیگر از مفاهیم کلیدی است که شامل تنظیم هیجانات، احساسات و علائق، در کنار اجتناب از افراط در انجام وظایف حرفه‌ای است. این مهارت تعادل و اثربخشی مربی را در محیط کاری تضمین می‌کند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). سازگاری به‌عنوان مفهوم آخر این مضمون، بیانگر توانایی مربیان در تطبیق با تغییرات و مدیریت مؤثر تعاملات اجتماعی و حرفه‌ای است. به‌جای تمرکز بر کمال‌گرایی، این مهارت به مربیان کمک می‌کند تا با انعطاف‌پذیری چالش‌ها را پشت سر بگذارند و مسئولیت‌های متغیر را مدیریت کنند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ استراوخ و همکاران، ۲۰۱۸؛ کریسپ، ۲۰۱۹؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲).

مضمون ششم- نگرش حرفه‌ای: نگرش‌ها و رفتارهای حرفه‌ای مربیان، تأثیری مستقیم و پایدار بر شکل‌گیری ویژگی‌های روان‌شناختی، اخلاقی و اجتماعی ورزشکاران دارند. انتقال و درونی سازی ارزش‌هایی چون عدالت، احترام، صداقت و تعهد در بین ورزشکاران، مستلزم آگاهی تربیتی، بینش ارزشی و هدایت فعالانه مربیان است. از این منظر، شایستگی در حوزه نگرش حرفه‌ای نه تنها با رفتار آموزشی و تربیتی مربی در محیط‌های ورزشی پیوند دارد، بلکه نقش کلیدی در پرورش شخصیت، استقلال اخلاقی و انسجام گروهی نیز ایفا می‌کند. یافته‌های این پژوهش با تحلیل ادبیات علمی، هشت مفهوم بنیادین را در حوزه مضمون حاضر شناسایی کرده‌اند که مفاهیم آن می‌توانند به‌عنوان جهت‌نما در طراحی برنامه‌های آموزشی و تدوین دستورالعمل‌های تربیت‌محور در نظام‌های مربیگری به کار گرفته شوند.

مفهوم نخست، مسئولیت‌پذیری بیانگر تعهد مربیان به انجام وظایف خود و نظارت بر عملکرد افرادی است که تحت هدایت آن‌ها قرار دارند. مربیان مسئولیت‌پذیر با تقویت فرهنگ احترام، حرفه‌ای‌گری و اعتماد، موجب افزایش بهره‌وری، رضایت و موفقیت ورزشکاران می‌شوند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). مفهوم ابتکار فعال به توانایی درک شرایط و بهره‌گیری حداکثری از محیط پیرامون اشاره دارد. مربیانی که این مهارت را دارا هستند، قادرند

چالش‌های موجود را به فرصت‌هایی برای موفقیت تبدیل کنند (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲). تعادل میان کار و خانواده از مفاهیم ضروری در مربیگری است که بر مدیریت هم‌زمان زندگی حرفه‌ای و شخصی تأکید دارد. دستیابی به این شایستگی موجب بهبود کیفیت زندگی خانوادگی، افزایش رضایت شغلی، کاهش استرس و ارتقای سلامت جسمی و روانی مربیان می‌شود (سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ فخرال‌هازلی و همکاران، ۲۰۲۰). مفهوم احترام متقابل در محیط کار به رعایت حقوق انسانی تمامی افراد تأکید دارد. مربیانی که این شایستگی را در خود تقویت می‌کنند، به ایجاد محیطی کاری منسجم و مشارکتی، استحکام روابط و تداوم همکاری مؤثر کمک می‌کنند (بلاکت و همکاران، ۲۰۱۵؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). مفهوم ارتباط مثبت و تشویق به انتقال مؤثر ایده‌ها، اطلاعات و افکار اشاره دارد. مربیان برخوردار از این شایستگی، افراد را راهنمایی و حمایت می‌کنند، روابط را تقویت نموده و از بروز سوءتفاهم‌ها جلوگیری می‌کنند (نورمن، ۲۰۱۵؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸). مفهوم ایجاد استقلال در ورزشکاران به توانمندسازی آن‌ها در انتخاب مسیرهای کارآمد برای دستیابی به اهدافشان اشاره دارد. مربیانی که این قابلیت را در خود توسعه می‌دهند، بازیکنان را به رفتارهای انگیزه‌بخش و مبتنی بر خوداتکایی سوق می‌دهند (نورمن، ۲۰۱۵؛ تاکاماتسو و یاماگوچی، ۲۰۱۵؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ بو و لیو، ۲۰۲۰؛ تروور و ویدیا، ۲۰۲۱). مفهوم توجه همه‌جانبه به ورزشکاران، ایجاب می‌کند که مربیان با اختصاص توجه کامل و ارائه حمایت لازم، محیطی را فراهم کنند که ورزشکاران احساس ارزشمندی، انگیزه و پشتیبانی کافی داشته باشند (نورمن، ۲۰۱۵؛ جیکوبز و همکاران، ۲۰۱۶؛ آلن و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاو و همکاران، ۲۰۲۰). مفهوم آخر، صداقت، یکی از اصول اخلاقی و حرفه‌ای بنیادین مربیان است. این ویژگی شامل رفتار شفاف، ارتباط صادقانه و احترام به حریم خصوصی افراد می‌شود که تأثیر مستقیم بر نگرش‌ها و رفتار ورزشکاران و اعضای تیم دارد (سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹).

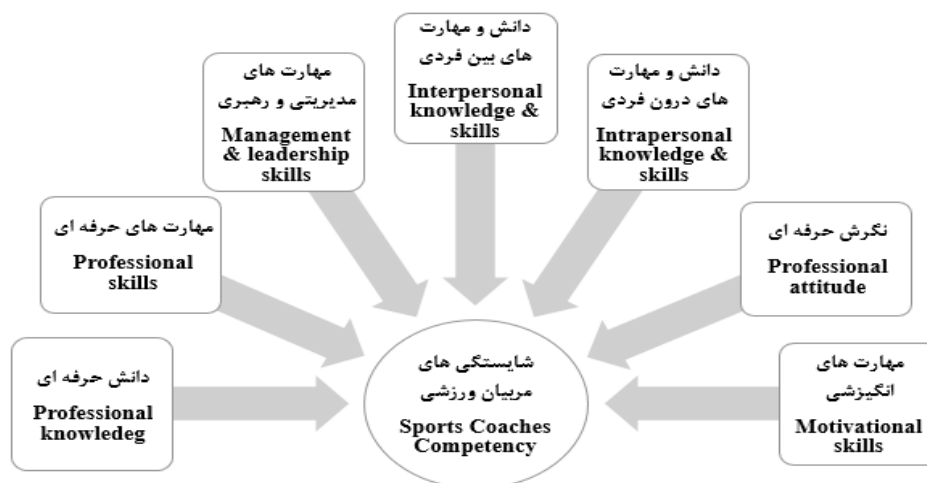
مضمون هفتم- مهارت‌های انگیزشی: مهارت‌های انگیزشی شامل پنج مفهوم کلیدی، به‌عنوان زیربنای روان‌شناختی در مربیگری اثربخش، نیروی محرکه‌ای برای آغاز، تداوم و تعمیق یادگیری در ورزشکاران فراهم می‌آورند. این مهارت‌ها با ایجاد فضای حمایتی، شکل‌دهی ذهنیت رشد و جهت‌دهی درونی، نقش بنیادینی در هدایت فرایندهای تربیتی ایفا می‌کنند. مربیانی که از این مهارت‌ها به‌درستی بهره می‌برند، قادر خواهند بود به‌عنوان الگوهای الهام‌بخش، نه‌تنها عملکرد فنی ورزشکاران را ارتقا دهند، بلکه در تقویت تاب‌آوری، انگیزه درونی و پرورش خود کارآمدی آنان نیز مؤثر باشند. نقش تربیتی این مهارت‌ها به‌ویژه در تأثیرگذاری پایدار بر نگرش‌ها، باورها و رفتارهای یادگیرندگان ورزشی، برجسته است؛ چراکه مربی در این رویکرد تسهیلگر فرایند تحول روانی-اجتماعی ورزشکاران در بستر محیط‌های تربیت‌بدنی محسوب می‌شود. از این منظر، مهارت‌های انگیزشی نه‌تنها پیشران موفقیت ورزشی، بلکه ستون فقرات رشد شخصی و اجتماعی در چارچوب آموزش تربیت‌بدنی به شمار می‌روند.

مفهوم نخست، تشویق ورود به ورزش، به افراد کمک می‌کند تا به موفقیت‌های اجتماعی، روان‌شناختی و جسمانی دست یابند. این شایستگی انگیزه و اعتمادبه‌نفس ورزشکاران و سایر اعضای تیم را تقویت می‌کند (سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸). مفهوم توانایی الهام‌بخشی و ایجاد انگیزه موجب تحریک فرایندهای زیستی، هیجانی، اجتماعی و شناختی شده و زمینه‌ساز بروز رفتارهایی می‌شود که مشارکت پایدار و دستیابی به اهداف را حمایت می‌کنند (نورمن، ۲۰۱۵؛ بو و لیو، ۲۰۲۰).

۲۰۱۶؛ سوورینیاک و همکاران، ۲۰۱۸؛ استراوخ و همکاران، ۲۰۱۸؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ ویکر و فرح، ۲۰۲۲؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸). واگذاری مسئولیت مفهوم بعدی است که به تخصیص مؤثر وظایف توسط مربیان اشاره دارد. این مهارت نه تنها به توسعه مهارت‌های ورزشکاران و اعضای تیم کمک می‌کند، بلکه نفوذ مربیان را افزایش داده و مسیر دستیابی به اهداف را تسهیل می‌کند (سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ محمدی و همکاران، ۲۰۱۸). مفهوم خودانگیزگی از شایستگی‌های ضروری برای موفقیت شخصی و حرفه‌ای محسوب می‌شود. مربیانی که از این مهارت برخوردارند، نیروی محرکه‌ای درونی دارند که آن‌ها را برای غلبه بر چالش‌ها و دستیابی به اهدافشان توانمند می‌سازد (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹). مفهوم نهایی به ایجاد چالش برای ورزشکاران اختصاص دارد که آنان را وادار می‌سازد تا برنامه‌ریزی کنند، از تجربیات بهره بگیرند، استعدادهای خود را توسعه دهند و در جهت دستیابی به عملکرد بهینه و تحقق اهداف همکاری کنند. این مهارت، ورزشکاران را به فراتر از سطح کنونی توانایی‌هایشان سوق می‌دهد (بو و لیو، ۲۰۱۶؛ سینفیلد و همکاران، ۲۰۱۹؛ لاپلاکا و شمپ، ۲۰۲۰).

به طور کلی، شایستگی مربیان ورزشی مجموعه‌ای چندبعدی از ویژگی‌هایی چون انگیزه درونی، رفتار حرفه‌ای، مهارت‌های کاربردی و دانش تخصصی را در بر می‌گیرد که نقش آن‌ها را در فرایند مربیگری اثربخش، هدفمند و تربیت‌محور تقویت می‌کند. یافته‌های پژوهش‌های اخیر نیز بر اهمیت این شایستگی‌ها در موفقیت فردی مربیان و توسعه نظام‌مند سازمان‌های ورزشی تأکید دارند. ادغام راهبردی این شایستگی‌ها در نظام‌های آموزشی، برنامه‌های تربیت‌بدنی و مدیریت منابع انسانی زمینه‌ساز تقویت فرهنگ یادگیری و تعالی مربیگری در سطح نهادهای ورزشی خواهد شد.

مدل مفهومی پیشنهادی (شکل ۲) که بر پایه شواهد علمی و ارزیابی‌های تخصصی طراحی و اعتبارسنجی شده است، چارچوبی جامع برای پاسخ به نیازهای نوپدید حرفه مربیگری ارائه می‌دهد؛ چارچوبی که می‌تواند راهگشای بازنگری در نظام آموزش مربیان و ارتقای کیفیت فرایندهای تربیتی در ورزش باشد.

شکل ۲- مدل مفهومی شایستگی‌های مربیان ورزشی (منبع: مطالعه حاضر)

Figure 2- Conceptual model of sports coaches' competencies (Source: Present study)

نتیجه‌گیری

یک مربی موفق برای ایفای نقش مؤثر در محیط‌های پیچیده ورزشی، نیازمند مجموعه‌ای منسجم از شایستگی‌های حرفه‌ای، آموزشی و تربیتی است (کاپولیس و همکاران، ۲۰۲۳). یافته‌های پژوهش حاضر که با رویکرد فراترکیب انجام شد، نشان می‌دهد این شایستگی‌ها نقش اساسی در بهبود عملکرد مربیان، توانمندسازی فردی و ارتقای رشد تیمی دارند. چارچوب استخراج‌شده، نه تنها ابعاد شناختی، حرفه‌ای و مدیریتی را پوشش می‌دهد، بلکه می‌تواند مبنایی علمی برای طراحی دوره‌های آموزشی و تدوین سیاست‌های توسعه مربیگری در نظام‌های تربیت‌بدنی کشور نیز باشد.

شایستگی‌های شناسایی‌شده، ضمن هم‌راستایی با مطالعات پیشین، بازتابی از تغییر انتظارات حرفه‌ای و ضرورت توجه به رویکردهای بین‌رشته‌ای در تربیت مربیان هستند. این تحول، به‌ویژه در برجسته شدن مهارت‌های دانش حرکتی در مضمون دانش حرفه‌ای، عملکرد منصفانه و توانایی‌های روان‌شناختی در مضمون مهارت‌های حرفه‌ای و پاسخ‌گویی و توجه به منابع انسانی در مضمون مهارت‌های مدیریتی و رهبری بیانگر ضرورت تمرکز چند سویه بر ابعاد شناختی، حرفه‌ای و مدیریتی است. همچنین برجسته شدن مهارت‌های عاطفی، همدلی و حساسیت جنسیتی در مضمون دانش و مهارت‌های بین فردی، مفاهیم قاطعیت و خودکنترلی در مضمون دانش و مهارت‌های درون فردی و ابتکار فعال، دادن استقلال به ورزشکاران و توجه همه‌جانبه به ورزشکاران در مضمون نگرش‌های حرفه‌ای، بیش از گذشته مدنظر قرار گرفته‌اند. توانایی الهام‌بخشی و ایجاد انگیزه، همراه با خلق چالش برای ورزشکاران، نیز به‌عنوان مفاهیم ضروری مضمون مهارت‌های انگیزشی شناخته شده‌اند. این موارد بیانگر آن‌اند که نقش مربی امروز، فراتر از آموزش فنی شامل هدایت تربیتی، انگیزشی و روان‌شناختی ورزشکاران نیز می‌شود.

در کنار این دستاوردها، محدودیت‌هایی همچون کمبود داده‌های کیفی عمیق در برخی حوزه‌ها و تأثیرپذیری از زمینه‌های فرهنگی و ساختاری ورزش، تحلیل یافته‌ها را با چالش‌هایی همراه کرده است؛ از این‌رو انجام پژوهش‌های تکمیلی با استفاده از تحلیل آزمایش و ارزیابی تصمیم‌گیری^۱، مدل‌سازی معادلات ساختاری^۲ و مدل‌سازی ساختاری تفسیری^۳، در رشته‌های گوناگون توصیه می‌شود.

پیام مقاله

چارچوب ارائه‌شده در این پژوهش می‌تواند برای نهادهای تربیت‌بدنی، والدین و ورزشکاران به‌عنوان ابزاری برای ارزیابی علمی مربیان و بهبود استانداردهای تربیت‌محور در ورزش کاربرد داشته باشد. این پژوهش گامی در راستای غنی‌سازی مدیریت منابع انسانی مربیان ورزش و دانش مربیگری در بستر نظام‌های آموزش تربیت‌بدنی است و افق‌های تازه‌ای را برای تحول رویکردهای آموزشی و تربیتی مربیان ورزشی می‌گشاید.

-
1. DEMATEL
 2. Structural Equation Model (SEM)
 3. Interpretive Structural Modelling (ISM)

ملاحظات اخلاقی

در این مطالعه، به دلیل استفاده از روش فراترکیب و بهره‌گیری از داده‌های منتشرشده، به اخذ تأییدیه اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان نیاز نبود؛ با این حال، تمامی مراحل پژوهش مطابق با اصول اخلاقی پذیرفته‌شده در مطالعات کیفی انجام شد.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان به طور مساوی در جستجوی منابع، انتخاب مطالعات، تحلیل کیفی داده‌ها استخراج مضامین و نگارش مقاله و بازبینی نهایی آن مشارکت داشتند.

تعارض منافع

در این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

1. Açak, M. (2014). Wrestlers' perceptions of the professional skills of their coaches. *International Journal of Wrestling Science*, 4(1), 65-78. <https://doi.org/10.1080/21615667.2014.10879002>
2. Aghaei, A. A., Bahrololoum, H., & Andam, R. (2020). Designing and explaining the talent management process model of physical education teachers. *Sport Management Studies*, 12(59), 177-206. <https://doi.org/10.22089/smrj.2018.6339.2295> [In Persian].
3. Allan, V., Blair Evans, M., Latimer-Cheung, A. E., & Côté, J. (2019). From the athletes' perspective: A social-relational understanding of how coaches shape the disability sport experience. *Journal of Applied Sport Psychology*, 32(6), 546-564. <https://doi.org/10.1080/10413200.2019.1587551>
4. Bu, X., & Liu, C. (2016). Based on grounded theory of competency model to build the Chinese boxing coaches. *Panyapiwat Journal*, 8, 162-176.
5. Capulis, S., Dombrovskis, V., Guseva, S., & Korniseva, A. (2023). Trend analysis of professional competences of sports teachers and coaches. *Pedagogy/Pedagogika*, 95(8), 1054. <https://doi.org/10.53656/ped2023-8.5>
6. Chiu, L. K., Mahat, N. I., Hua, K. P., & Bt Radzuwan, R. (2013). Student-athletes' perceptions of coaches' coaching competency at the Malaysian public institution of higher learning. *World Journal of Education*, 3(1), 13-22. <https://doi.org/10.5430/wje.v3n1p13>
7. Crisp, P. (2019). Inclusion and SEN coaching: how accelerated learning and 'workplace' immersion can help develop core sport coaching skills. *Support for Learning*, 34(3), 326-339. <https://doi.org/10.1111/1467-9604.12260>
8. Dawson, A., & Phillips, P. (2013). Coach career development: Who is responsible? *Sport Management Review*, 16(4), 477-487. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2013.03.003>
9. Desa, A. M., & Salamuddin, N. (2022). Tahap Kompetensi Jurulatih Sukan dalam Melaksanakan Latihan. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH)*, 7(3), e001358 (001351-001315). <https://doi.org/10.47405/mjssh.v7i3.1358>
10. Docheff, D. M., & Gerdes, D. (2015). The HEART of Coaching. *Strategies*, 28(2), 28-32. <https://doi.org/10.1080/08924562.2014.1001105>
11. Ismail, F. H., Karim, Z. A., & Ghazali, N. (2020). Kompetensi guru sebagai jurulatih bola sepak dan kesannya terhadap prestasi pemain bola sepak Pusat Latihan Daerah Kuala Lumpur. *Jurnal Sains Sukan dan Pendidikan Jasmani*, 9(1), 47-61. <https://doi.org/10.37134/jsspj.vol9.1.6.2020>
12. Jacobs, F., Claringbould, I., & Knoppers, A. (2016). Becoming a 'good coach'. *Sport Education and Society*, 21(3), 411-430. <https://doi.org/10.1080/13573322.2014.927756>
13. Jang, J., So, W.-Y., Cho, N., & Shin, M. (2024). The hierarchy of sustainable sports coaching competencies in Korea. *Sustainability*, 16(2), 1-14. <https://doi.org/10.3390/su16020718>

14. Kouhian Afzali, F., Elahi, A., & Akbari Yazdi, H. (2021). Qualitative model for sports coach education and development framework. *New Trends in Sport Management*, 9(34), 101-119. [In Persian].
15. LaPlaca, D. A., & Schempp, P. G. (2020). The characteristics differentiating expert and competent strength and conditioning coaches. *Res Q Exerc Sport*, 91(3), 488-499. <https://doi.org/10.1080/02701367.2019.1686451>
16. Lau, E. S., Chung, H. J., & Hwa, M. C. Y. (2020). Voices of Singapore National Beach Volleyball Female Athletes: What is an ideal coach? *International Journal of Sports Science & Coaching*, 15(5-6), 642-652. <https://doi.org/10.1177/1747954120941304>
17. Lyle, J. (2021). Coaching in the sport domain: Definitions and conceptualisations. In: Resende, R and Gomes, R, (Eds.). *Coaching for human development and performance in sports*, 1(1), 7-23. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-63912-9-2>
18. McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence.". *American Psychologist*, 28(1), 1-14. <https://doi.org/1037/h0034092>
19. Moen, F., Giske, R., & Høigaard, R. (2015). Coaches' perceptions of how coaching behavior affects athletes: An analysis of their position on basic assumptions in the coaching role. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 11(1), 180-199.
20. Mohammadi, Z., Meshkati, Z., & Zhianpour, M. (2018). Identify the characteristics of the coach as a source of individual and collective efficiency athletes' Iranian national volleyball team. *Journal of Sports Psychology*, 10(1), 37-56. <https://doi.org/10.48308/mbasp.3.1.37> [In Persian].
21. Murray, D. (2019). Ethics in sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 46(2), 296-300. <https://doi.org/10.1080/00948705.2019.1613161>
22. Myers, N. D., Feltz, D. L., Maier, K. S., Wolfe, E. W., & Reckase, M. D. (2006). Athletes' evaluations of their head coach's coaching competency. *Res Q Exerc Sport*, 77(1), 111-121. <https://doi.org/10.1080/02701367.2006.10599337>
23. Norman, L. (2015). The coaching needs of high-performance female athletes within the coach-athlete dyad. *International Sport Coaching Journal*, 2(1), 15-28. <https://doi.org/10.1123/iscj.2013-0037>
24. Ryan, G., Emmerling, R., & Spencer, L. M. (2009). Distinguishing high-performing European executives: The role of emotional, social and cognitive competencies. *Journal of Management Development*, 28(9), 859-875. <https://doi.org/10.1108/02621710910987692>
25. Sandelowski, M. (1995). Focus on Qualitative Method Sample size in qualitative research. *Research in Nursing & Health: Volume*, 18(2), 179-183. <https://doi.org/10.1002/nur.4770180211>
26. Sandelowski, M., & Barroso, J. (2006). *Handbook for synthesizing qualitative research*. Springer Publishing Company, Inc.
27. Santos, L., González, V., Iscar, M., Brime, J. I., Fernandez-Rio, J., Egocheaga, J., Montoliu, M. A. (2010). A new individual and specific test to determine the aerobic-anaerobic transition zone (Santos Test) in competitive judokas. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 24(9), 2419-2428. <https://doi.org/10.1519/JSC.0b013e3181e34774>
28. Seweryniak, T., Stosik, A., Leśniewska, A., & Łasiński, G. (2018). Competences of professional volleyball team coaches in the opinion of experts. *Journal of Positive Management*, 9(2), 18-33. <https://doi.org/10.12775/JPM.2018.140>
29. Sinfield, D., Allen, J., & Collins, L. (2019). A comparative analysis of the coaching skills required by coaches operating in different noncompetitive paddlesport settings. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 20(2), 170-184. <https://doi.org/10.1080/14729679.2019.1609998>
30. Solomon, V., & Malik, F. (2022). Perspectives of Pakistani team sports players and coaches regarding coaching competence in relation to performance efficacy. *Bahria Journal of Professional Psychology*, 21(2), 45-71.
31. Strauch, U. G., Wäsche, H., & Jekauc, D. (2018). Positive affektive reaktionen in sport und bewegung durch allgemeine kompetenzen und spezifische verhaltenskompetenzen von trainerinnen und trainern. *Zeitschrift für Sportpsychologie*, 25(2), 53-67. <https://doi.org/10.1026/1612-5010/a000228>
32. Sucipto, A., Mutohir, T. C., & Sudijandoko, A. (2017). Development of coach competency evaluation

- instrument of football school. *International journal of physical education, sports and health*, 4(2), 106-110.
33. Takamatsu, S., & Yamaguchi, Y. (2015). A study on the competency of Kokoyakyu managers. *Japan Journal of Physical Education, Health and Sport Sciences*, 60(2), 793-806. <https://doi.org/10.5432/jjpehss.15037>
 34. Tomita, Y. (2006). Abilities needed for local sports coaches in the metropolitan area to perform their duties. *Bulletin of Nippon Sport Science University*, 35(2), 159-172.
 35. Trevor, D. R., & Vidya, N. (2021). A review of factors considered by the athletes on accepting their sport coaches. *International Journal of Management, Technology, and Social Sciences*, 6(1), 321-329. <https://doi.org/10.47992/IJMTS.2581.6012.0148>
 36. Waeffler, P. (2018). The Importance of Soft Skills in Elite Sport Coaching With the specific perspective of coaching Olympic athletes. *Sports Coaching*, 2019(1), 1-18.
 37. Weng, S.-S., Liu, Y., Dai, J., & Chuang, Y.-C. (2020). A novel improvement strategy of competency for education for sustainable development (ESD) of university teachers based on data mining. *Sustainability*, 12(7), 1-18. <https://doi.org/10.3390/su12072679>
 38. Zamani Nukaabadi, A., Aroufzad, s., Nazari, R., & Movahedi, A. (2022). Identifying themes of Iranian sports coaching with mixed method approach. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 21(56), 169-198. <https://doi.org/10.22034/SSYS.2022.1344.192810> [In Persian].
 39. Zimmer, L. (2006). Qualitative meta-synthesis: A question of dialoguing with texts. *JAN Leading Global Nursing Research*, 53(3), 311-318. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03721.x>